

És ben palesa l'ocupació humana durant l'alta edat mitjana en tot aquest territori. Destaquen la capella de Sant Bartomeu de Cabanyes, el castell de Llinars del Vallès, la Parròquia de Sant Andreu del Far, el castell de Montalt, la capella de Lorita i la de Sant Jaume de Traià. Pel que fa als masos i altres construccions es fa esment de Can Bordoi, Can Bosc, el Forn del Vidre, Ca l'Arenas, Can Rupit, Can Xerrac, Can Bruguera dels Planells, etc. Es desprèn que va ser un període important tant en població com en activitat econòmica. Vestigis d'altres èpoques també hi són presents, hi trobem els poblat ibèrics del Turó Gros de Céllecs i del Turó del Vent prop del Far i també la Torrassa del Moro. Ja d'època contemporània la singular Villa Lina, propietat de la família Bell-Lloc, una curiosa construcció de fusta i ferro.

Respecte a l'explotació del territori, Carreras Candi remarca l'aprofitament de les aigües provinents de la riera d'Argentona, una constant al llarg dels segles. Els registres documentals esmenten l'abundància d'aigües que afavorien l'establiment de molins fariners. La presència de l'aigua permetia el conreu del cànem i l'agricultura de regadiu veient-se perjudicada més d'una vegada per les rierades. El fort excedent d'aigua en el curs alt de la riera al seu pas per Dosrius va facilitar l'abastament d'aigua potable a la ciutat de Barcelona. Cap a la segona meitat del segle XIX el cabal d'aigua va començar a minvar progressivament i es comencen a colonitzar els terrenys de secà amb la plantació de vinyes com la d'en Rossell a prop del Turó del Vent.

La sortida que farem aquesta vegada només abasta la part final de l'excursió d'en Carreras ara fa cent vint anys. No obstant això, serà suficient per tenir una idea del que s'explica en l'estudi "Excursió als orígens de la riera d'Argentona". En aquesta caminada veurem el canvi que ha sofert aquesta conca hidrogràfica i la seva fràgil sostenibilitat mediambiental, observarem les noves vies de comunicació que han transformat radicalment el paisatge, els canvis d'usos del sòl amb els nous sectors industrials que han desplaçat la pagesia i el creixement de nuclis de població traduïts en urbanitzacions. Serem testimonis dels elements patrimonials que encara resten dempeus i els tresors que amaguen i que formen part de la nostra memòria col·lectiva com les masies de Can Martí de la Pujada, Can Cabanyes, Ca l'Ànima, Can Volart i Can Carreras (Mas Salvador). També serem testimonis dels avatars de dues ermites, Sant Jaume de Traià i Sant Martí, amb la seva possible ubicació que tot i no citar-la Francesc Carreras en el seu estudi, va ser objecte d'interessants hipòtesis de treball.

Imma Bassols Fernández

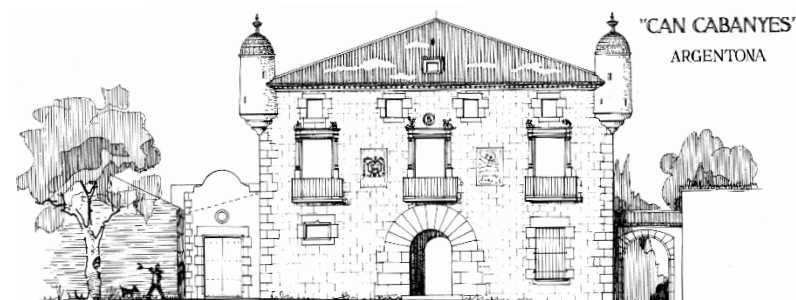
Centre d'Estudis d'Arqueologia i Història de Mataró (CEAHM)
Argentona, juny del 2020

ELS MASOS DEL MARGE ESQUERRE DE LA RIERA D'ARGENTONA

Sortida guiada per Imma Bassols, Josep Antoni Cerdà
i Francesc Navarro del Centre d'Estudis d'Arqueologia
i Història de Mataró (CEAHM)

Data pendent de concretar

Activitat programada dins la Jornada sobre la contribució
del Maresme a l'excursionisme científic català
i al coneixement de l'art medieval

Organitzen:

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Arxiu Comarcal del Maresme

Col·laboren:

 Institut de Josep Puig i Cadafalch
Associació Cultural

 Centre d'Estudis
d'Arqueologia i Història
de Mataró

 Centre d'Estudis
Canetencs

 Centre d'Estudis
del Baix Llobregat

 Institut
d'Estudis
Catalans

 CONSELL
COMARCAL
DEL
MARESME

 Ajuntament
de Mataró

Apunts entorn de l'excursió:

ELS MASOS DEL MARGE ESQUERRE DE LA RIERA D'ARGENTONA

Francesc Carreras i Candi i Argentona

La vinculació d'en Francesc Carreras amb Argentona ve de lluny. El seu pare va comprar el mas Salvador on la seva família hi estiujava, masia que posteriorment, heretà el propi Francesc Carreras, esdevenint Can Carreras.

Estretament vinculat a l'excursionisme científic, l'afecció es traduí en l'aparició de diversos escrits referents al Maresme, especialment, a Argentona. És el cas de l'article "Excursió als orígens de la riera d'Argentona" publicat en fascicles al Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya, l'any 1903.

Aquest estudi fa referència a un periple efectuat en un sol dia, el 12 de setembre de 1900. Ell i tres persones més de Mataró i d'Argentona vinculades amb l'Associació Excursionista de Mataró van iniciar el viatge en tartana fins arribar a Can Bordoï i d'allí continuar la ruta circular a peu.

L'objecte de l'excursió era estudiar l'abast de la conca hidrogràfica de la riera d'Argentona, determinar tota la seva extensió, des dels seus orígens fins aproximadament a la seva desembocadura. El viatge es feia tenint vistes al mar, situat a migdia, car era necessari determinar el cabal final de totes les aportacions a partir dels punts més elevats del territori circumdant. És per això que es coneix com a marge esquerre de la llera de la riera d'Argentona totes aquelles terres i contraforts que s'estenen al nord-est, mentre que el marge dret s'aplica a les terres i contraforts del sud-oest. Aquest treball conclou que la riera d'Argentona era força extensa, en descriure una considerable xarxa de torrents, rierols i rieres, que constitueixen una conca hidrogràfica important. L'excursió doncs tenia un clar objecte científic atès l'interès en una morfologia fluvial típica del Maresme, caracteritzada per una serralada litoral paral·lela a la costa a escassos quilòmetres de la platja, fet que implica que el desguàs de les aigües de pluja es canalitzin per torrenteres ràpides i ocasionals, amb independència de la presència dels rius Besòs i La Tordera.

Aquesta aportació a l'estudi hidrogràfic de la comarca, com una variant de la geografia física, ve acompanyada dels coneixements sobre les activitats agrícoles, i l'establiment de la població pagesa en petits nuclis i masos, sense exceptuar l'existència de petites parròquies o capelles que aglutinen aquest poblament, conjuntament amb les antigues vies de comunicació que connecten

ACM. Fons El Maresme. MAR01262
Autor Agrupació Científic Excursionista

aquests espais domesticats. Podem concloure que el treball d'interès científic conjumina conceptes típics de la geografia física amb els de la geografia humana.

La ruta dissenyada va definir els entorns de la riera nodrida pels aiguavessos compresos entre la serra del Corredor i el Montalt. El circuit pedestre és gairebé circular, recordem que l'expedició es va estalviar el camí a peu des de la vila d'Argentona fins a Can Bordoï, doncs hi havien arribat amb tartana. Des de Can Bordoï es van dirigir al Turó del Vent, passant pel Far i arribant a la Villa Lina, seguint fins a Ca l'Arenes. Un cop allí emprengueren el camí cap a Can Rupit atansant-se als repeus del Castell de Montalt. En aquell punt fan esment de l'antic camí que menava cap a Argentona, la coneguda "strada Sancti Juliani", que fa referència al camí que connectava el castell de Montalt amb la sagrera d'Argentona, quina església es troba sota l'advocació de Sant Julià. Seguidament es continua el recorregut per la carena que tanca la vall de Llanereres a l'alçada de la capella de Lorita i segueix per Can Xerrac i més enllà cap a Can Bruguera dels Planells. Continuen carenejant fins a finalitzar el trajecte al paratge de Traià, on es troba el Mas Salvador (també conegut popularment com Les Palmeres, Can Pardal o Can Carreras Candi).

Sobre la base física, Francesc Carreras i Candi descriu els usos que s'han fet d'aquesta espai geogràfic, anant fins i tot més enllà d'aquest territori. És destacable la referència que dona del dolmen de la Roca d'en Toni, a les planes de Can Boquet de Vilassar de Dalt. Caracteritzat per la seva singularitat, tant com a element arquitectònic d'ús funerari com per la seva antiguitat, evidenciant que estem davant d'un territori freqüentat i explotat pels grups humans des de temps molt reculats.